

Dêsim-Gimgim-Xinis-Koçgiri-Erzincan

İnisiyatifê Projea Zonê Ma

Tarih: 16.09.2017 - **Yer:** Ankara - **Konuşmacılar:** İbrahim Doğan, Ercan Gur, Gülten Karaca, (Hüseyin Karaca - ve yazılı mesajlar)

Konuşmacılar

İbrahim Doğan - řair

1959 yılında Varto'nun Beřikkaya köyünde doğdu. Lise eğitimini Varto'da 1979'da bitirdi. Sonra Turizm ve Otelcilik okudu.

2 çocuk babası İbrahim Doğan 3 yıl İsviçre'de yaşadıktan sonra oturduğu Muş'un Varto ilçesine geri döner.

İsviçre'de kaldığı yıllarda çeşitli dergilerde yazıları ve siirleri yayınlandı.

Dilimizin unutulmaması için şair kitabı Heskerdenamı'nı çıkardı. Zonê Ma (Zazaca) yazıp hazırladığı 2 kitabı daha duruyor.

Uzun süre infaat, alçı ve dekorasyon işleri ile uğraştı. 2017 yılından beri eski işi olan arıcılığı yapıyor.

İbrahim Doğan - řair

Gımgım, serra 1959ine de dewa Muskan (Beřikkaya) de ame dina. Mektebê vêren ra hata lisa Gımgım de wend. Serra 1979 de Lisa qediya. 2 domanê xo esto. 3 serri dugela İsviçre de weşiya xo ramıt. Dora tepiya İsviçre de perloda (pêseroka) çeşite de tayê řiirê xo veciyay. Zonê Ma de kitabê şiiri „Heskerdenamı“ vıla kerd. Zonê Ma de 2 kitabê xo ke estê, hama hona vıla nêkerde.

Xeylê waxt infaat, alçı u dekorasyon de guriya. 2017ine ra nat mêsadariye keno.

ASMÊN ERCAN GÜR - YAYINCI VE YAZAR

1968 yılında Dêsim, Mazgirt, Hezirge de doğdu. İlkokul, orta ve liseyi Mameki'de okudu. Fırat Üniversitesinde (Xarpêt) yapı tekniği üzerine eğitim görerek „tekniker“ olarak mezun oldu. Türkiye'nin farklı bir kaç ilinde çalışan ve yaşamını sürdüren Gür, daha sonra Eskişehir'e yerleşti.

10 yılı askın bir zamandır „Dêsim Fikriyatı“ üzerine; tarih, dil ve kültür, itikat (Raa Hêqi) üzerine çalışıyor olmakla beraber Zonê Ma (Zazaca) ve Türkçe de transkript ve çeviride yapıyor. Zonê Ma (Zazaca) anadilinde Işkın ve Ma adlı dergilede yayınlanan yazıları var.

Yaklaşık beş seneden beri Çıla Gazetesi internet sayfasının (cilagazete.com) editörlüğünü yapıyor.

Şimdilik Zonê Ma (Zazaca) bir roman üzerine çalışıyor.

ASMÊN ERCAN GÜR - VILAKERDOĞ U NUSTOĞ

Dêsim, serra 1968ine de, dewa Mazgerdi, Hezirge de ame dina. Mektebe vêren u werte, lisa Mamekiyê de wend. Universita Xarpêt de teknik ser tahsil kerd, bi “tekniker”. Gür, tayê waxt tayê sukunê Tırkiya de guriya.

Nıka, Eskişahar de weşıya xo rameno. Des serru ra nat “Fikriyatê Dêsimi” ser; tarix, zon u zogani, yitiqat (Raa Hêqi) ser gurino. Mavêne Zonê Ma u Tırki de “transkript” keno. Tayê nuştayê xo ki waxt ra zonê ma de, perloda (pêseroka) “Işkın” u “Ma” de veciyay.

Nezdiye phonc serriyo ke editörê pelga interneti, cilagazete.com u yo.

Nıka, Zonê Ma de derheqê jû roman de gurino.

Gülten Karaca - Webdesigner, Multimedia-Agent, Dil Aktivisti

1968 yılında Ankara'da doğdu, aslen Hınıs'lıdır (Varto'dan göç). İlkokulu (iki sene) Ankara'da okudu. Sonra Almanya'da okumaya devam etti.

Almanya'da yaşıyor.

Facebook adlı sosyal medya internet sitesinde anadilimiz Zonê Ma'nın (Zazaca) yer almasında, basta çevriler olmak üzere (talebinden tercümesine kadar) etkin olmuştur.

Online-Sözlük ve başka projelerin alt yapısında organize edenlerdendir.

Gülten Karaca - Webdesigner, Multimedia-Agent, Aktivistê Zoni

Tırkiya, suka Enqara, serra 1968ine de amê dina. Eslê xo (welate maa u piye xo) suka Arzin (Erzurum), qeza Xınısa. Mektebê vêren (dı serri) Enqara de wend. Dıma, Alamanya de wend. Nıka Alamanya de weşıya xo ramena. Zonê Ma de seba çarnayışê facebooki taleb kerd, nıka çarnayışê facebooki kena.

Karaca Online-Qesebend u Projea bini ki organize kena.

Yerleşim Yerlerimiz

- Dersim (Dêsim)
- Erzincan (Erzingan): Tercan (Têrcan), Çayirli (Mose), Iliç (İliç), Kemah (Kemax)
- Sivas (Sêwas): Zara (Zara), İmranlı (Çit), Kangal (Qengal), Divriği (Divrigi)
- Muş (Muş): Varto (Gımgım)
- Erzurum (Erzirom): Hınıs (Xınıs), Tekman, Pasinler (Hesenqe), Senkaya, Aşkale (Aşqe), Çat (Çad)
- Bingöl (Çewlig): Kığı (Gêxi), Karlıova (Kanires)
- Elazığ (Xarpêt): Merkez, Karakocan
- Metropoller ve Şehirler
- Ayrıca Diasporada: Avustralya, Fransa, Almanya, Hollanda, İsviçre, İngiltere ve başka

“Zonê Ma zone xızıro”, yani “hızırın dili” denildiğinde de kullanılan Zonê ma/Kirmancki dilinde bir “kutsallık” vurgusu var, aynı yahudilerdeki 'Laşon HaKodeş' ("Kutsal dil") vurgusu gibi.

Dilin dilbilimsel olarak gemişı

(Hint Avrupa Dil Ailesinin, İrani Diller Grubunun Kuzeybatı Kolu)

Zonê Ma/Kirmanckinin Kùrte veya Zazaki lehçesi olduğu iddialar inkarcı, dili aşıağılayan, asimilasyon ve eritme amaçlı, dilin tarihsel olarak kanıtı olmayan lehçe teorileridir. Özellikle milliyetçi akımların kendi siyasi ve bölgesel çıkarı adına yaydıkları bilgi kirliliğidir.

- 1856 - Peter Lerch
- 1864 - Avusturyalı dilbilimci Friedrich Müller
- 1906 - Oscar Mann
- 1901 - Alman arkeoloėu ve dilbilimcisi Albert von Le Coq
- 1932 - Karl Haddank
- 1985 - Terry Lynn Todd
- Ve günümüze kadar değişik dilbilimcilerden...

...

Başka kaynaklar:

- 1798 (1212 h), Alevi Sultan Efendi (İsa Begê Ali, Isa Beg bin 'Alî')
Kaynak: Alevi Treatise from Diyarbakir; elyazmasının içeriğini
yayınlayan: Mustafa Dehqan (University of Tehran), (Şahin Xêro, Turan
Kaya)

Zonê Ma dilinde arap yazısıyla yazılmış ve besmeleyle başlıyor, (Nesih (naskh) yazı tipinde yazılmış). Metin 32 yapraktan oluşuyor, her sayfada 14 satır bulunuyor.

Sultan Efendinin Alevilik üzerine bilimsel metni iki bölümden (maqāla) oluşmaktadır; ilki Alevi toplumu, ikincisi Alevi doktrini üzerinedir.

- Kürt kaynaklarından: 1898 - Mela Ehmedi Xasi'nin yazdığı „Mewlidi Nebi“ isimli eser (Hazreti Muhammed'in doğumunu anlatan şiirsel bir eser)
- Kürt kaynaklarından: Osman Efendiye Babiji (1852-1929), bu eser daha sonra 1933 de Şam da Celadet Ali Bedirxani (1893-1951) tarafından yayınlatılmış.
- 1963 - İlk defa İstanbul'da yayınlanan 'Roja Newe', adlı bir Kürt dergisinde 2 tane Zazaca yazı
- Ve sonra başka dergilerde...

Dilin dilbilimsel olarak kökeni

Dilbilim, Zonê Ma/Kirmanckiye yakın olan dillerin, geçmiş çağlarda **Partların** çevresinde yerleşmiş olduğunu tespit edebiliyor. Genetik açıdan Zonê Ma/Kirmanckiye en yakın olan diller aynı alt gruba ait Beluçi, Gorani, Sengiseri dilleridir ve günümüzde de Hazar Denizi yakınlarındaki dillerdir: Mazenderani, Azeri (Herzendi), Simnani, Talişi, Gileki. Kelime hazinesinden etkilenmiş en yakın „akraba“ diğer diller ise Kürtçe ve Farsçadır. Az sayıda Zonê Ma/Kirmanckiyi etkileyen başka yabancı dillerde vardır.

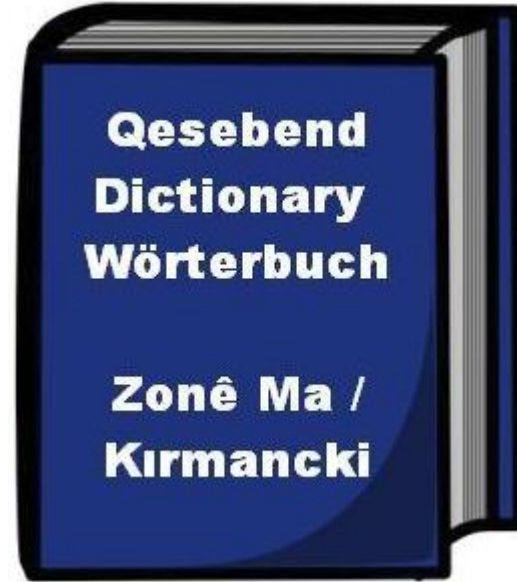
Konuşulan diğer bütün İrani diller gibi Zonê Ma/Kirmanckinin kökeni de **Orta-İrani** bir dile dayanıyor. Zonê Ma/Kirmanckinin daha da gerilerde, 2000 - 4000 yıl önce, tarihsel gelişimine sürekli kaynaklık eden, eski İrani kademeleride olmuş olmalı.

Dilbilimde kökeni araştırmak için dil sisteminin bütün alanlarından (fonoloji olarak adlandırılan fonetik (sesbilgisi), morfoloji denilen şekilbilgisi, sentaks denilen sözdizimi ile leksik denilen kelime hazinesi alanlarından) yararlanabiliyor. Bu perspektivten bakıldığında Zonê Ma/Kirmancki ile **Orta-İrani dil olan Partça** arasında gerçekten de çok yakın bir ilişki görülmektedir.

Sözlük

(<http://qesebend-sozluk.de/>)

- Sorular, sözlük hangi aşamadır? fikir alışverişi
- Kendi kelime hafıza/listelerimizi sözlüğe eklemek için iletme imkânı
- Fiil çekimlerini “Fiiller bölümüne” eklemek için ön çalışma
- İleriye yönelik geliştirme hedefleri
- Sözlüğün ilk baskısı
- Sözlüğün ilerideki baskıları için agenda belirlemek
- Online (facebook) Kelime Hafızamızın Kayıtı için „DERSİM/GIMGIM/XINIS/KOÇGIRI“ grubumuz:
<https://www.facebook.com/groups/715351098548143/>

Online (facebook) Çalışma Grubumuz:
<https://www.facebook.com/groups/145506035869495/>

Sözlük – Hangi aşamadayız?

- Tüm fiilleri fiil gövdelerine göre (8 tip şekli) eklemek:
- _- (örn. dayene), -d-, -t-, -ıt-, -a-, -na-, -iya-, -niya-
- Fiil kökleri (alm. Verbalstämme) 3 şekli ile eklenildi - Sözlüğe ekleniş şekli: parantez içinde.
 - 1) Präsens (şimdiki zaman) Kökü,
 - 2) Präterium (geçmiş zaman) Kökü,
 - 3) Konjunktiv/Imperativ (istek/emir kipi) Kökü

{ _- } 1) verdayene (verdan-, verda-, verd-)
{ -d- } 2) wendene (wanen-, wend-, -wan-)
{ -t- } 3) nuştene (nusnen-, nuşt-, -nus-)
{ -ıt- } 4) xapıtene (xapnen-, xapıt-, -xapn-)
{ -a- } 5) kuxayene (kuxen-, kuxa-, -kux-)
{ -na- } 6) kuxnayene (kuxnen-, kuxna-, -kuxn-)
{ -iya- } 7) kuxiyayene (kuxin-, kuxiya-, -kuxi-)
{ -niya- } 8) kuxniyayene (kuxnin-, kuxniya-, -kuxni-)

- Sözlüğe eklediğimiz kelimelerde dikkat etmemiz gereken şemaya göre kelimeler “türetmek”

==> eğer varsa: tamlamalar (-ber, -ker-, gar-, dar-, -wan, -zan, -baz) ve “-iye, -êni, -ine” (çekim eki/sonek/sözcük sonuna gelen ek/tamlama; türkçede: -lık, -lik, -luk, -lük, almancada: -heit, -keit, ingilizcede: -ness)

==> kelimeleri (mümkünse) örnek cümleler ile eklemek

==> “bı”lı (Imperativ, emir formu), “-oğ” lu, “nê”li (olumsuz hali), “me-” li (engelleyici, yasaklayıcı form), “bê”li, “- ın” lı, “- ên” li, “- ıc, -ice” li, “-nayen”li

==> eril ve dişil şekli

==> çoğul hali

Örnek: GENUS - Eril ve dişil şekli

Eril (neyr) ve dişil (maykek)
Doğal ve gramatiksel durumlarda

DOĞAL durumlar

- **Hayvan isimleri**
dik (e), kerge (d)
her (e), here (d)
- **Kişiler, Akrabalar, Mesleki, Köken**
 - Kişiler:
ciamêrd (e), cênike (d)
ciran (e), cirane (d)
 - Akrabalar:
xınami (e), xınamiye (d)
wereza (e), werezaye (d)
 - Mesleki:
doxtor (e), doxtore (d)
baxçewan (e), baxçewane (d)
 - Köken:
Xınısıc (e), Xınısice (d)
Erzinganic (e), Erzinganice (d)

GRAMATİKSEL durumlar

- **Dişil (-e, -i, -a):**
 - e) dare, pelge, zenge, cênciye...
 - i) kardi, tici (tiji), poşti...
 - a) hewa, dewa, qewa, dina...
- **Çiçek, Ağaç ve Meyve isimleri:**
 - Çiçek:
nêrgîze, gule, lale, karanfule...
 - Ağaç:
dara goze, dara muriye...
 - Meyve:
muriye, cêraze, hengure, porteqale...
- **Ülkeler (not: dişil -a):**
Rusya (d), Pakistan (e)
İrlanda (d), Tırkmenistan (e)
İtalya (d), İran (e)

-
- Fiiller bölümünde fiil çekimlerini eklemek
 - Genel olarak daha derine düzenlemek ve eklentiler yapmak: Eksik kelimeleri eklemek; olmayan kelimeleri yeni oluşturmak, eksik eril-dişilleri eklemek
 - Gramatik, Forum, vs.. gibi eksik bölümlerini eklemek (online)

Dil Enstitüsü kurmak

- Enstitü (= araştırma ve öğretim kurumu) için fikir alışverişi ve agenda
- Finanse etme yöntemleri
- Yer
- Dernek ya da vakıf şeklinde örgütlenme yapıldığı takdirde, “enstitü” adını kullanmak hukuken sorun teşkil etmiyor; „Zonê Ma/Kirmancki Enstitü Derneği veya Zonê Ma/Kirmancki Enstitüsü“ (milli eğitim mevzuatında tanımlanan öğretim kurumundan farklı olarak bir araştırma ve eğitim örgütlenmesi modeli).

Dernekler, Medeni Kanun’un 56. maddesi gereğince, en az yedi kurucu kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere bir araya gelmeleriyle kurulur.

Dil Çalışma Grubu

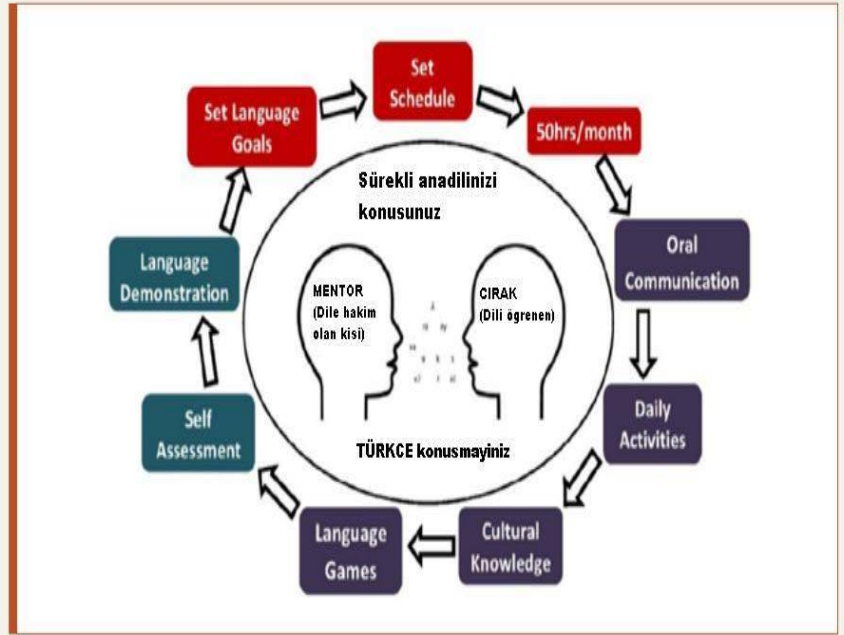
- Çalışma grubumuzdaki arkadaşları gramatik konusunda “aynı” düzeye getirmek
- Sürekli iletişimde olmak: Arada sırada reel hayatta buluşmak ve fikir alışverişi
- Bilgilendirme: Toplantılar yapmak
- Dili koruma, sahiplenme ve toplumumuzu her alanda temsil etme konumu
- Kendimize özen alfabe (ki şimdiki alfabe ile fazla değişiklik bile gerekli değil) ve alfabenin isimlendirmesi üzerine tartışmak

Çalışma grubuna entegre edilen Dili Canlandırma Çalışma Grubu

- Özellikle çocukları ön plana almak
- Dili canlandırmak için araştırmalar ve projeler yapmak
- **Dil revitalize model projesi:**
Master-Apprentice-Language-Learning-Program
Kaliforniya’da başarılı olan bir Immersion metodu. Modelde “duymak” ve “konuşmak” için bir ortam yaratmak (dalma).

VISUAL MODEL OF THE MASTER-APPRENTICE PROGRAM

“Bence, dil çürümesinin temel mekanizması, ilgili konuşan cemaatin başka bir konuşan topluluğa tabi tutan aşağı kademeye girmesi ile, toplumsal değişimle başlar.

Konuşmacılar, bu olumsuz değişimi sosyopsikolojik olarak dillerinin daha az elverişli bir değerlendirmesi ile yansıtmaktadır. Sonuç olarak, dillerinin sosyolojik olarak kısıtlı kullanımıdır.

Bu yoksullaşma, konuşmacıların sosyopsikolojik değerlendirmesiyle ilgili bir geribildirimdir; prestij işlevini garanti altına alma kalitesi ve dilin öz tanımlama işlevi (dolayısıyla birleştirici / ayırıcı işlevlerin) azaldığı için azalmıştır. Ayrıca, sosyolojik olarak kısıtlanmış kullanımda paralel geri bildirim etkisi vardır”.

(Wolfgang Dressler, 1982)

Tehlike Altında Olan Dil Modelleri

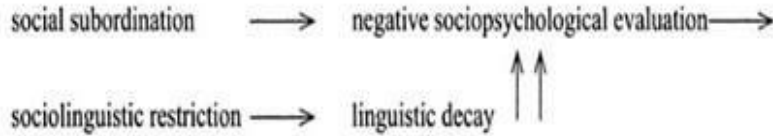
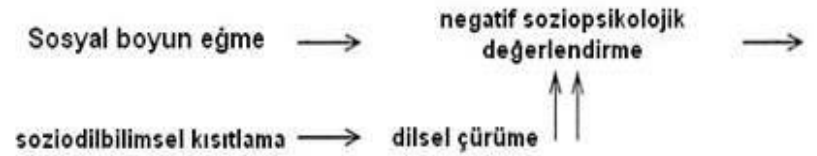

Figure 4-1. Dressler's model

Dressler'in modeli

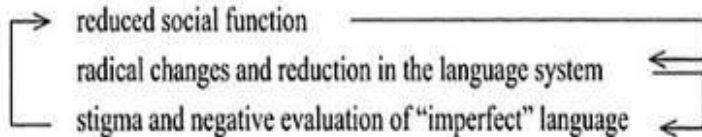
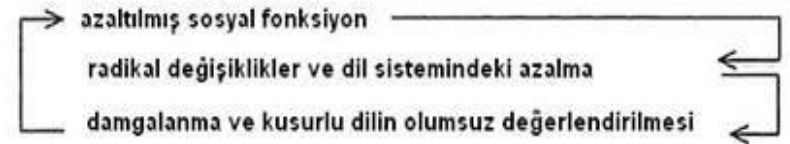
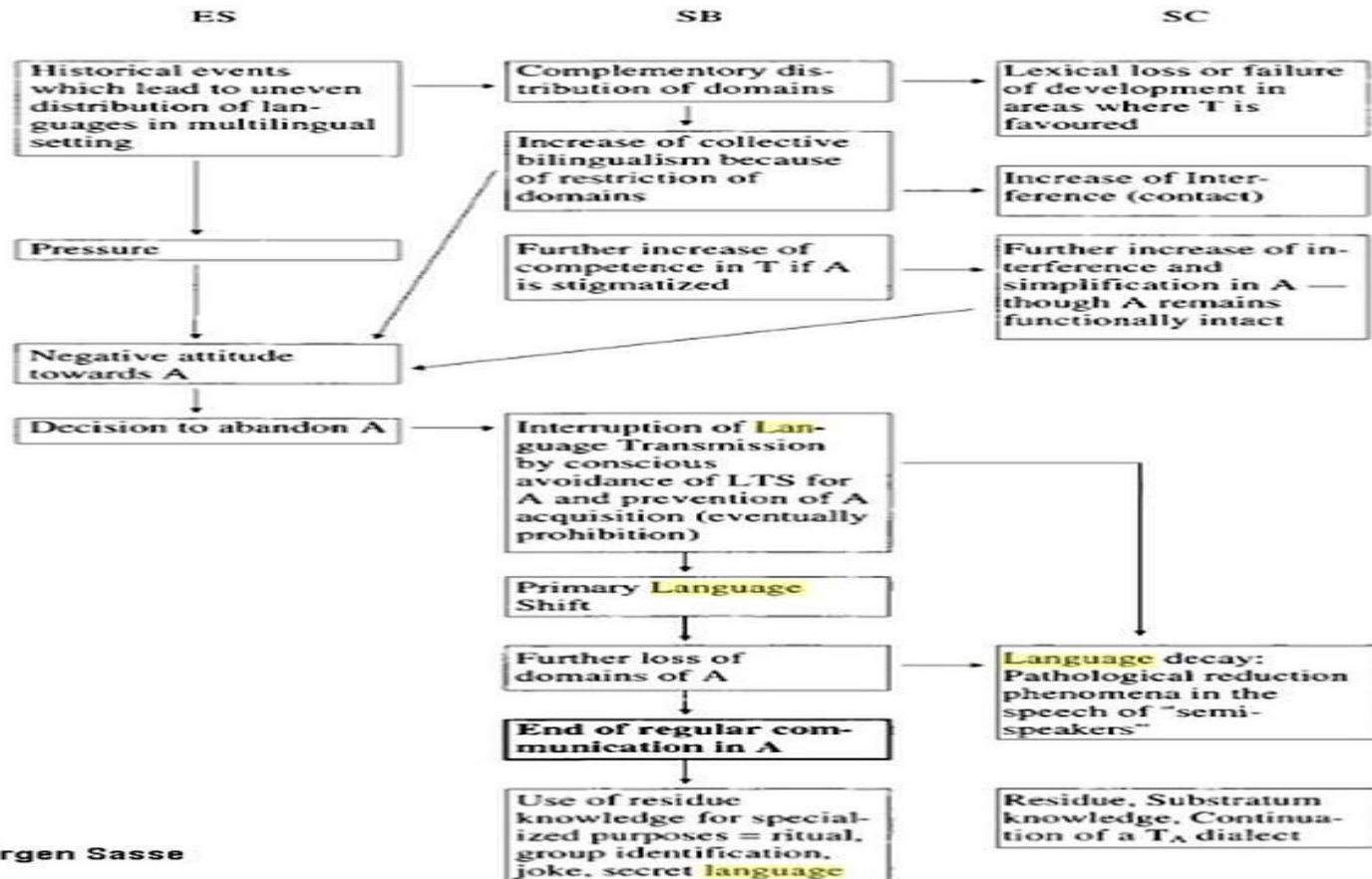

Figure 4-2. Schmidt's model

Schmidt'in modeli

Theory of Language death, Hans-Jürgen Sasse – Modeline göre ilk aşamada tehlike altında konumunda olan bir dili canlandırmada, konuşan toplumun canlandırma isteğindeki **“güçlü motivasyon”** en önemli faktördür.

Hans-Jürgen Sasse'nin Language Death (1992a, 21) modeline göre tehlikeli dili canlandırmada başarılı olmak için konuşanları tarafından **güçlü bir motivasyon** olursa ilk aşamada 3 yol var:

- **İlk aşamada**
 - 1) Siyasi separatist hareketi ile
 - 2) Dışarıdan bir etnik grubun veya dilsel/dil çalışma grubunun yardımı ile [örnek: UNESCO, SIL, Almanya: Bundeszuwanderungsrat (Federal Göç Meclisi), Avrupa: Avrupa Sosyal Fonu (ESF - European Social Fund)]
 - 3) Konuşanlarının yeni bir ülkeye göç etmesi ve burada dili revalüasyon/değerini yükseltmesi ile (Örnek: Yahudiler. Modern İsrail'de İbranice'nin yeniden doğuşu güçlü siyasi ve dini faktörlerin kombinasyonudur)
- **İkinci aşamada**, dilin çürümesi (language decay) aşamasında, dili canlandırmak geride kalan, anadile hakim olanların çocuklarına veya torunlarına dili aktarmaları ile mümkün. Bunun **başarısı ise çocuk-generasyonunun** dili öğrenmelerinde **ilgisine** bağlı.
- Dilin çürümesi şayet **daha ileri derecede ve aşamada** ise, Sasse sadece "Creolization'da", âdeta "melezleşmede" ve böylece en azından kaybolan dilin elementlerinin korunmasında bir yol görüyor. Buda dilin iletişim-durumlarında egemen olan dil ile bir "karma dilin" oluşması ile oluyor.

Dili canlandırmada başarılı bir örnek: Yahudiler

Onların bizim gibi ne yerleşim yerleri vardı nede kendine özen bir dilleri.

- Konuşanlarının yeni bir ülkeye/yerleşim yerine göç etmesi (İsrail) ve burada dili revalüasyon/değerini yükseltmesi ile
- Paralel olarak: Siyasi separatist hareketi ile (devletde, eğitimde, askeriyede, ticaretde ve güncel hayatta kullanımını sağlamaları ile).

Sürgün oldukları ülkelerin dillerini kabul edip kullandıkları “dağınık diller” Yidiş, Arapça, Rusça yerine, 2000 yıl sonra sadece Yahudi ibadetinde kullanılan bir dili İbraniceyi canlandırmada başarılı oldular. 19. yüzyıl sonunda İbranice, Siyonizm (yahudi milliyetçiliği) ile birlikte modern İbranice olarak tekrar ayağa kaldırıldı. Özellikle Elyezer Ben Yehuda’nın kişisel çabalarıyla tekrar bir konuşma dili haline getirildi.

İbranice dilinin canlandırılması siyonist hareketi ile paralel başladı. O dönemde ibranice sadece Yahudi ibadetinde veya literatürde kullanılıyordu. Siyonizmin temeli siyasi bir hareket olsada, Yahudi kültürünün rönasansını teşvik etti. Bu kültürel uyanmada ibranice dilin canlandırılması ve devletde, eğitimde, askeriyede, ticaretde ve güncel hayatta yaşayan ulusal bir dil olması önemli bir unsur oldu.

Nedenler- Aşamalar - Ne yapılabilir?

Dereceler:

1) Potansiyel olarak tehlike altında olan diller, 2) Tehlike altındaki diller, 3) Ciddi olarak tehlike altındaki diller, 4) Can çekişen diller, 5) Tükenmiş diller
(kaynak: Dilbilimci Stephen Wurm)

Nedenler:

- Doğal afet, bulaşıcı bir hastalık nedeni, savaş, göçler ve sürgünler, ya da katliam sonucu.
- En büyük neden: Bölgenin başka güçler tarafından işgal edilmesi ya da ülkedeki güçlerin halk üzerine baskı uygulaması.
- Tek dil, tek millet politikası (siyasetin asimilasyoncu dil politikası ve dil planlaması ile dili öğrenme veya öğrenmemesi ile etkileme çabası).
- Ekonomik ya da askeri güç kullanarak, sindirerek, baskı yaparak.
- Bir kültür başka bir kültürü etki ve baskısı altına alması: Baskıcı otoritelerin kabul ettiği bir model vardır; etnik dillerin konuşulmasını engellemek, yeni ve egemen olan dili resmi ve günlük konuşulan lisan olarak kabul ettirmek.
- Dominant olan güçler etnik halktan sayıca az olabilirler fakat ekonomik ya da politik baskı sağlamaları halinde direttikleri dili kabul ettirmeleri mümkün olur.

Aşamalar:

- **İlk evrede** : öncelikle, halk kendi anadilleri ile birlikte dominant güçlerin dayattıkları dili konuşur hale gelir. Bu evrede henüz kendi dillerini de akıcı şekilde konuşuyor durumdadırlar.
- **İkinci evrede** genç kuşak kendi etnik dillerini daha az konuşmaya başlar:
 - Kendi anadillerini yeni düzen içinde yetersiz bulmaya başlarlar.
 - Kendi dillerini konuşmaktan utandırılırlar
 - Toplum, kendi dillerinin çocuklarının işine yaramayacağını ve sıkıntı yaşayacağını düşünerek, yeni ikinci dili çocuklarına konuşmaya ve aktarmaya başlarlar.
- **Üçüncü evrede** aile içinde birinci dil konuşulsa da, evin dışında etnik dili konuşan toplum sayısı azalmaya başladığından ve resmi kurumlarda (resmi daireler, okul, iş, medya gibi) etnik dilde konuşmak engellendiğinden, dil daha az konuşulur hale gelir, böylece tükenişin tohumları atılır.
- **Dördüncü evrede** ikinci dile geçiş yapma, hatta ana diline hiç hakim değilmiş izlenimi. Dominant olan dil ne kadar iyi konuşuluyorsa, o kadarda fazla saygı göreceğine inanma. Etnik dil ve halk hakkında aşağılayıcı hikayeler anlatılması.
- **Beşinci evrede** Başka bir dil kabul edildiğinde, eski dilde varolan bilgi yeni dile nakledilmez. Adetler, espri anlayışı, hitab etme biçimi, sadece anadilde söylenen anlamlar, sevgi, tepki verme gibi ifadeler dil ile kaybolur. Kültür erozyonu, kültür ile birlikte kimlik kaybolur.

Ne yapılabilir?

- **Dili konuşan halkın dominant toplum içinde prestijlerini yükseltmek:**
 - Toplum içinde varlıklarını kabul ettirmek, profil sahibi olmak
 - Medya içinde yer almak. Sürekliliği olan medya iletişimi
 - Dili konuşmaya teşvik edecek şeyler yapmak (örnek: televizyon programı, dergi)
 - Fazla alanda varlığını göstermek: iş dünyası, hukuk, ve kamu hizmetleri
- **Dili konuşan halkın dominant toplum içinde servetlerini yükseltmeleri:**
 - Servete sahip olan kişilerin dillerine ve kültürlerine sahip çıkmaları
- **Dili konuşan halkın dominant toplumun gözünde güçlerini arttırmaları:**
 - Tehlike altındaki dilin uluslararası çevrelerce kabul görmesi ve koruma altına alınması (Birleşmiş Milletler, UNESCO)

Ne yapılabilir? (2)

■ Dili konuşan halkın eğitim sistemi içinde güçlü yeri olması:

- Dominant dilin yanısıra, etnik dile okul içinde resmi olarak yer verilmesi. Dilin tarihi, folklörü, ve edebiyatı hakkında bilgi sahibi olmak.
- Okul dışı aktiviteler (oyun grupları, yaz kampları, sadece o dilin konuşulduğu gruplardan oluşan tatiller organize etmek).
- Dili akıcı konuşan ve yeni nesili yetiştirebilecek potansiyele sahip öğretmenler ve materyaller.

Bunun ekonomik boyutu: ilk evrede gönüllü olarak çalışması ya da az bir ücrete razı olması.

■ Dili konuşan halkın kendi dillerini yazabiliyor olmaları

- Sonraki kuşaklara dil yazılı olarak aktarılabilirse, yaşaması için daha fazla şansı var.
- Ortaya çıkabilen sorunlar: Dilin alfabesi, dil içindeki tonlama, ritm, ve fonemleri yansıtmaya yeterli gelmeyebilir. Farklı dialektleri konuşan kişiler arasında dialekt seçiminde uzlaşma sorunu (hangi dialekt seçilirse, o dialekt öne çıkacak ve daha yüksek statü alacak), bu sorunun dil ölümüne daha büyük sebebe yol açması.
- En iyi yol: Yazılı dili standartlaştırma
- Dilin bir şekilde varlığını sürdürmesi: Dil yazıldıkça, halk içinde ortak bir dialekt kabul görecektir. Farklı dialektler halk içinde konuşulduğu sürece varolacak

Ne yapılabilir? (3)

- Dili konuşan halkın elektronik teknolojiyi kullanabiliyor olmaları
- Dili tam kurtaracak olan ne dilbilimciler, ne de uluslararası örgütlerdir. Bunlar sadece yardımcı rol oynayabilirler.
- Bir dil sadece o dili konuşan halkın **sorumluluk** göstermesiyle ve **güçlü motivasyonu** ile kurtulabilir:
 - Anadili konuşmak, çocuklara öğretmek, yaygınlaştırmak, şiirler yazmak, masallar derlemek, kendi dilinizde hayaller kurmak....
 - Tehlike altındaki bir dil için, çocuğu hasta olan bir anne-baba şefkati ve koruma duygusuyla hareket etmek.

Tehlike altında olan bir dili canlandırmak için “GÜÇLÜ MOTİVASYON” en önemli faktördür!

Motivasyon nasıl güçlenir? Toplumun görevi ve sorumluluğu:

- Dil üzerine çalışmaları desteklemek ve toplantılara katılmak! Burada kendi identitesine aykırı ideoloji bağlantılara, "kendine özgünlüğüne" dikkat etmek! Bu toplantılara gelme kararında yer konusunda “mesafeyide” engel görmemek!
- Dil üzerine çalışma ve toplantı yapıldığında organize yardım etmek buna zaman ayırmak!
- Başka çalışmaları, faaliyetleri, mitingleri (alevi mitingleri, chp, siyasi, ve başka....) kendine özgün çalışmalar ile eşdeğer görmemek.
Asimilasyonculara değil, kendi dil- ve kimliğine özgün çalışma, faaliyetlere değer vermek ve desteklemek!
- Bilhassa derneklerin (etik, sosyal...) büyük bir görevi var: Dil üzerine çalışma ve toplantıları desteklemek, organizasyonlarında yardım etmek, üyelerini mobilize etmek!
- Derneklerinde kişisel (veya maddi bağlılığı olan, veya siyasi/ideolojik bağlılık) sorunları dil ile alakalı faaliyetlere bulaştırmamaları!
- Dil üzerine “vizyon” kuran aydınları desteklemek, çağrılarına ve toplantılarına katılmak!

- Dil üzerine **bağış gereken projelere bağış ile yardım etmek!**
- Çocuklarına anadilini aktarmak ve elinden geleni yapmak (Gittiği dil kurslarında kendi identitesine aykırı ideoloji bağlantılara ,,,kendine özgünlüğüne“ dikkat etmek. Çocukların sosyal hayatta dili kullanmaları için teşvik etmek.

Dil programlarının yardımı ile çocuğuna dili aktarmak:

<https://quizlet.com/zonemabimuse> ...)!

- İş hayatından, özel hayatından hariç, dil ile yapılan faaliyetlerede zaman ayırmak! “Kırılmış” bir dil iş hayatı ve özel hayat kadar önemlidir! Örneğin tatil yapmak daha önemli değildir!
- Dile hakim ise dili sosyal hayatta da kullanmak ve başkalarınınada öğretmek!
- Kişisel (veya maddi bağılılığı olan) sorunları dil ile alakalı faaliyetlere bulaştırmamak!
- Siyasi “eğilimini” dil ile alakalı faaliyetlere bulaştırmamak!
- Milliyetçi ve ideolojik “eğilimini” dil ile alakalı faaliyetlere bulaştırmamak!
- Dilin (ve kimliğinin) değerini aşağılayan ve inkar eden ve bilgi kirliliği yayan milliyetçi “eğilimli” akımlara kuyrukculuk yapmamak ve takılmamak! (bak: lehçecilik)
- Dili siyasiye bulaştırmamak!

Unesco'nun tavsiyeleri (Şubat 2016, "If you don't understand, how can you learn?,, - Anlamazsanız nasıl öğrenebilirsiniz? başlıklı rapordan)

- 1) Çocuklara anladığı bir dili öğretin. Anadilde en az altı yıl eğitilmiş konuşmayı sağlamak için etnik açıdan farklı toplumlarda sağlanmalı, anadil öğretim ortamından farklı bir dil arkasına girmemeli.
- 2) Birden fazla dilde öğretmek için öğretmen yetiştirmek. Tamamen çok dilli / iki dilli eğitim programları tabanlı anadilde uygulanmasını desteklemek üzere, öğretmenlerin ön-hizmet almaları, birden fazla dili öğretmeleri, ve devam edici öğretmen eğitimi almalıdırlar.
- 3) Farklı öğretmen alımı. Politikada karar verici yapıcılar dikkatlerini okullarda hizmet etmelerini sağlamak için, dilsel ve etnik azınlıklara mensup üyelere öğretmenlerin işe alınmalarına ve eğitimleri üzerinde odaklanmaları gerekiyor.
- 4) Kapsayıcı öğretim materyallerini sağlamak. Marjinal kökenden gelen öğrencilerin şansını arttırmak ve daha etkili eğitim için, müfredat engetrasyon sorunlarını ele almalı. Ders kitapları çocukların anlayacağı bir dilde sağlanmalı. Sınıf temelli değerlendirme araçları, öğretmenlere izlemelerini ve öğrenenlere düşük başarılı olma riskinde desteklemede yardımcı olabilir.
- 5) Uygun kültürel okul hazırlık programları sunmak. Yerel alanda iki dilli öğretim görevlisi izole toplulukların etnik azınlık çocuklarını destekleyebilir, ilkokula geçiş yapmaları da dahil.

Dili revitalise etmede problemler/engeller

(Kaynak: Almanya, Niedersorbisch Dili, 1993-1995 yılları arasında sosyo-dilbilimsel araştırma.
Jodbauer, Spiees, Steenwijk)

- Dilin tehlikede olmasının 'derecesi'
- Konuşanların geografik dağılımı (dağınık olma bir engeldir)
- Dili konuşanların izolasyonu (dominant olan çoğunluk dil-toplumu ve bunların asimilasyon baskısı)
- Konuşanların sayısı
- Dilin standartlaşması (dil yalnız lehcelerden oluşursa, kurtarmak çok zordur)
- Dilin dokumentasyonu

...

Diğer problemler: canlandırma esnasında ortaya çıkıyor

- Dili resmi olarak kabul etme ve hükümetin desteği. Resmiyet ile diğer aspektler öne çıkıyor, örneğin değişik domenlerde/yerlerde dili kullanmak, okulda, idari dairelerde, medyada.
- Tehlikede olan dili eğitimde kullanmak, sadece destek değil, revitalize etme esnasında bir temel noktadır. Eğitim enstitüleri belli noktaya kadar dili aktarma fonksiyonunu üzerlerine almakla, ailenin yerini alıyor.
- Revitalize etmenin sürekli başarılığı, iyi strukturize edilmiş uzun vaadeli bir plana bağlıdır.
- Dil zentrumu veya enstitülerin olmaması da bir engeldir.
- Dili revitalize etmek, uzun vaadeli finansesi olmazsa başarılı olmaz.

Dili revitalize etme metodu, model proje:

Mentor-Apprentice- Language-Learning-Program
Kaliforniya'da başarılı olan bir Immersion metodu. Modelde
“duymak” ve “konuşmak” için bir ortam yaratmak (dalma).

[Hazırlayanlar: Prof. Leanne Hinton, Nancy Richardson, Mary Bates Abbott ve başkaları (Hinton 2001)]

Kaliforniya'da uygulanmış/uygulanıyor. Immersion metodunun bir şeklidir. Yetişkinler doğal davranarak reel ortamlarda, örneğin evde, yemek yaparken veya araba sürerken, yanında anadiline hakim birisiyle (mentor rolünde) dili öğreniyorlar.

Dili öğrenmek için "mentor ile çırak" senede 300 saat beraber geçirmişler (hedefleri 3 senede 900 saatmış, ve bu şekilde başarılı olmuşlar).

Pratik Tool olarak: Mentor-Apprentice Language Learning Program) EL KİTABI

http://www.fpcc.ca/files/PDF/MAP_HANDBOOK_2012.pdf

VİSUAL MODEL OF THE MASTER-APPRENTICE PROGRAM

Çevrimi Yinelemek

- dil hedeflerini yeniden ayarlamak
- gerekirse programı gözden geçirme.

Dil (ilerleme) gösterisi

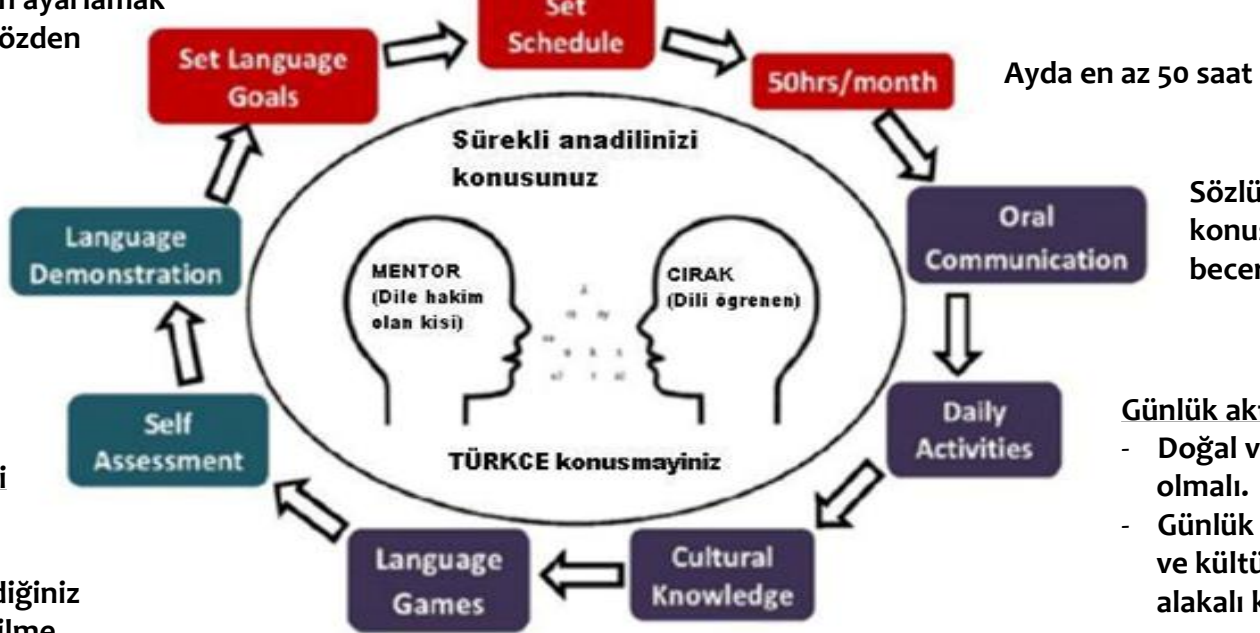
- konuşmacılara, yaşlılara ve/veya topluluk üyelerine
- topluluk üyelerinden bilgi almak

Değerlendirme Faaliyetleri

Öz değerlendirme:

- ne kadar çok dili öğrendiğiniz
- hangi alanlarda iyileştirilme gerekli

Öğrenmenizi her zaman iyileştirmenin yollarını aramak.
Birlikte harcanan zamanınızı en iyi şekilde değerlendirmek.

Dil oyunları

Kültürel bilgi faaliyetleri

Immersion nedir?

- „Daldırma“, dil öğrenmenin bir yöntemidir. Öğrenmenin en iyi yoludur. Bir kuşaktan diğerine dilin geçmesinin bir yoludur.
- Yeni konuşmacılar yaratmanın ve yarı akıcılığın, akıcılığını artırmanın en etkili yoludur.
- „Dalma“, dil öğrenenlerin dilleriyle tamamen çevrili (dalmış) oldukları anlamına gelir. Daldırma sırasında, kullanılan tek dil öğrenilen dildir.
- Daldırma yoluyla dil öğrenmenin en kibirli kısmı, dilin resmi bir biçimde "öğretilmediği" dir. Doğru dil ve kültür daldırmasında sınıf ayarı, öğretmen ve okumak için ders kitabı yoktur, kurşun kalem ve yazı kağıdı yoktur.
- Daldırma sürecinde, dil doğal iletişim yoluyla ve hayatta olan dilde öğrenilir.
- Dili kullanan konuşmacılar „dalmayı“, dinleme, konuşma, etkileşim ve akıcı bir şekilde etkinlikler yapmak yoluyla öğrenilebilir.
- Dalma faaliyetleri, dilde yapılan kültürel açıdan günlük etkinliklerdir.
- Herkes daldırma yoluyla dil öğrenebilir.
- Okuma ve yazmanın, „konuşma“ ve „duymadan“ ağırlıklı olarak uygulanıldığı durumlarda Dil-Immersion‘undan bahs edilemez.

Çocukların Dili öğrenmede 3 aşaması var:

1) Red etme

Çocuğun red etmesi doğaldır ve bu davranış tedirgin olmaya sebep değildir.

2) Susma

Çocuk çevresindeki olaylara reaksiyon gösterebilir, dili öğrenmede duraksıyor/kararsızdır. Bu dinleme aşaması ufak bebeklerde de gözlemlendiği gibi, dili 'çözmek' içindir.

3) İlk kullanım

Çocuk kendini zorlamadan dili kullanıyor, bazende gizlice (örneğin şarkı söylerken veya oyun oynarken).

WITAJ-Model projesi

Okul önce eğitim

WITAJ-Model projesi şimdiye kadar en başarılı revitalize etme yöntemi olmuş. Bu model projesi Fransa'daki Breton dilini revitalize etmek için oluşturulan Diwan-Model'ini örnek alıyor. Fransa'da resmi dil Fransızca olduğu için Breton dili eğitim dili olarak yasaklanmış.

Bu projede Immersion (dalma) metoduna dayanıyor. Çocuklar dili anadili gibi öğreniyor, tüm sosyal aktiviteleri ve okul administrasyonu ile.

Pedagoglar WITAJ-Dil-Zentrum'larında eğitiliyor. WITAJ-Dil-Zentrum'larını ise devlet finanse ediyor.

...

Almanya örneği:

Witaj-Grubu 01.03.1998 tarihinde ilk kez 12 çocuk ile Almanya'nın Cottbus-Sielow kentinde başlamış.

Çocuklarda iki-dilli erken eğitim Kanada ve Avrupa'da küçük halklarda (örneğin Fransa'da Diwan okullarında Breton'larda, İspanya'da Katalan'lar ve Bask'lar) başarılı olmuş.

Immersion (dalma) metodu ile çocuklar sorbisch diline alışıyorlar, almanca gibi bilmeleri sağlanıyor, ve anaokuldan sonra Witaj-Okullarına gidiyorlar. Dili aktarmadaki ana fikir, eğitimcilerin çocuklar ile bir aile-ortamı yaratıp, çocuklar ile anneleri gibi konuşmalarıdır. Çocuklar eğitimcilerin dili ile 'örtülüyorlar', ve böylece belli bir dil alanına-çevresine 'dalıyorlar'.

MULTILINGUAL EDUCATION (Cok dilli Egitim)

Ders yönteminde/modellerinde dil hedefi, sosyal ve eğitimsel hedefler vardır. Buradada ASİMİLASYON tuzaklarına dikkat edilmeli.

Colin Baker iki dilli- ve çok dilli çevreler için ders modellerinde dört ders modeli arasında fark ediyor. Bunlardan ilk ikisi dominant/egemen olan kültüre ve dile (çoğunluğun dili) azınlıkların ASİMİLASYONA doğru yönlendirilmesine, diğer ikisi ise ÇOK DİLLİLİK ve MULTİKÜLTÜRELLİĞİ hedef alıyor.

Ders Dilinin "Çoğunluk Dili" ve "Azınlık dilinden Çoğunluk diline geçiş" durumunda, dil hedefi tek dilliliktir ve asimilasyon hedefidir.

...

MULTILINGUAL EDUCATION (Çok dilli Eğitim)

Colin Baker iki dilli- ve çok dilli çevreler için ders modelinde dört ders modeli arasında fark ediyor. Bunlardan ilk ikisi dominant/egemen olan kültüre ve dile (cogunlugun dili) azinlikların ASIMILASYONA doğru yönelmesine, diğer ikisi ise COK DILLILIK ve MULTİKÜLTÜRELLIGI hedef alıyor.

Ders Tipi	Öğrencinin Ana Dili	Ders Dili	Sosyal ve Egitimsel hedefler	Dil hedefi
Submersion ("Dalma")	Azinlik Dili	Cogunluk Dili	Asimilasyon	Dominant (egemen) dilinde tek dillilik
Gecis	Azinlik Dili	Azinlik dilinden Cogunluk diline gecis	Asimilasyon	Dominant (egemen) dilinde relativ tek dillilik (substraktiv/eksiltici iki dillilik)
Immersion ("Daldirma")	Cogunluk Dili	İki dilli, baslangicta Azinlik diline agirlik (L2)	Cogulculuk (Pluralismus) ve Gelisme	İki dillilik (duyarak anlama, konusma, okuma ve yazma)
Koruma	Azinlik Dili	İki dilli, Azinlik diline agirlik (L1)	Koruma, Cogulculuk (Pluralismus) ve Gelisme	İki dillilik (duyarak anlama, konusma, okuma ve yazma)

ALMANCA (kaynak: Wikipedia.de)

Colin Baker unterscheidet für zwei- bzw. mehrsprachige Umfelder vier mögliche Modelle von Unterricht. Von diesen sind die ersten beiden auf Assimilation der Minderheit an die dominante Kultur und Sprache (im Folgenden: "Mehrheitssprache") ausgerichtet, während die beiden anderen Mehrsprachigkeit und Multikulturalität zum Ziel haben.

Unterrichtstyp	Muttersprache der Schüler	Unterrichtssprache	Soziale und erzieherische Ziele	Sprachliche Ziele
Submersion ("Untertauchen")	Minderheitssprache	Mehrheitssprache	Assimilation	Einsprachigkeit in dominanter Sprache
Übergang	Minderheitssprache	Übergang von der Minderheits- zur Mehrheitssprache	Assimilation	Relative Einsprachigkeit in dominanter Sprache (substraktive Zweisprachigkeit)
Immersion ("Eintauchen")	Mehrheitssprache	Zweisprachig, anfangs mit Schwerpunkt auf L2 (Minderheitssprache)	Pluralismus und Entwicklung	Zweisprachigkeit (Hörverstehen, Sprechen, Lesen und Schreiben)
Erhaltung	Minderheitssprache	Zweisprachig, mit Schwerpunkt auf L1 (Minderheitssprache)	Erhaltung, Pluralismus und Entwicklung	Zweisprachigkeit (Hörverstehen, Sprechen, Lesen und Schreiben)

Özel TV

- Finanse etme yöntemleri
- Kaybolma tehlikesi
altındaki dilin konuşulması
ve bu şekilde yaşaması
için nelerin yapılması
gerektiği konusunda fikir
üretmek

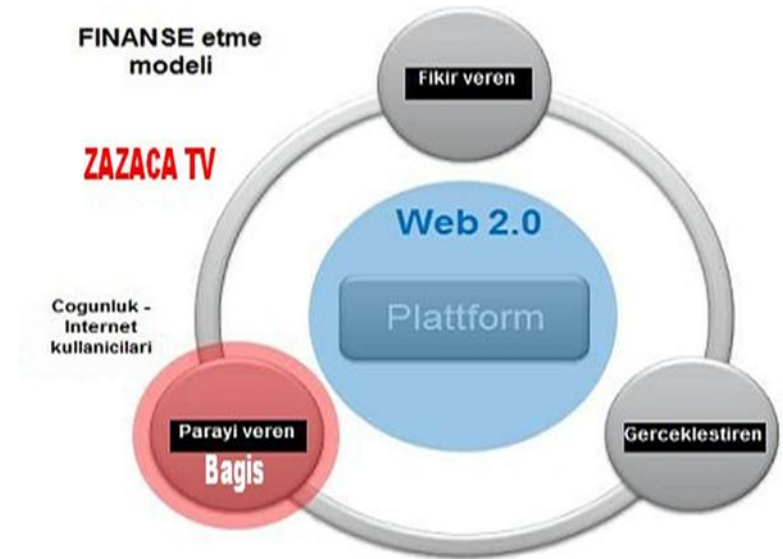
Televizyon bir ekip işidir

- Frekans alma (yerel, ulusal, yeni frekans değil de var olan bir frekans?)
- Yurtdışından yayın?
- Seçenek: Organizayı üçüncü firmalara devr etme ve finansesi
- Uydu veya alternatif yayın araçları (örneğin İnternet)
- Personel, Kira, Ulaştırma, Haber ajansları ile anlaşma
- Gerekecek teknik cihazlar (ilk etapta)
 - Uydu link ekipmanı
 - Playout yayın yazılımı ve bilgisayar
 - Ses mikseri ve kontrol cihazı
 - Yayın kodlayıcı, kji cihazı gibi ufak tefek cihazlar....

Özel TV: Finanse etme yöntemleri

- Vakıf (ihtiyaç durumlarında maddi destek sağlayan bir Gremium). Ağırlıklı olarak önemli alan: Eğitim
- UNESCO (yardım)
- Online-Fundraising (Bağış) Plattformlarında; Crowdfunding
- Kendimize özen bağış kampanyası ile (online, dernek, enstitü...)
- “Bağış kültürü “ yaratmak

Crowdfunding

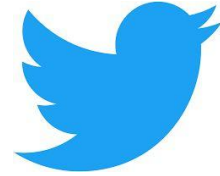
Bir Aksiyonun rol modeli:
Genellikle üç değişik rolden oluşur: Fikir veren, parayı veren ve gerçekleştiren.

CROWFUNDING nedir?

- Amerika'dan gelen bir finanse etme yöntemidir. Bu metod ile projeler, ürünler, yeni işyeri fikirleri vs.., "sessiz katılımcıların" yaptıkları kendi finanseleri ile gerçekleştiriliyor. Böyle bir finanse etme hareketi ve bunun sürecine ise Aksiyon denilir. Kapitali verenler yoğunlukla internet kullanıcılarıdır, çünkü genellikle World Wide Web'den çağrı yapılır.
- Crowdfunding-Platformları:
Amerika: [Kickstarter.com](https://www.kickstarter.com), [indiegogo.com](https://www.indiegogo.com), [rockethub.com](https://www.rockethub.com) ;
Amerika dışında: [fundbreak.com](https://www.fundbreak.com), [sonicangel.com](https://www.sonicangel.com), [sellaband.com](https://www.sellaband.com)
Almanya: [startnext.de](https://www.startnext.de), [inkubato.com](https://www.inkubato.com), [mysherpas.de](https://www.mysherpas.de), [pling.de](https://www.pling.de), [VisionBakery.de](https://www.visionbakery.de)
İsviçre: [c-crowd](https://www.c-crowd.com), [100-days.net](https://www.100-days.net), [wemakeit.ch](https://www.wemakeit.ch)
Avusturya: [respekt.net](https://www.respekt.net)
[Kickstarter.com](https://www.kickstarter.com) üzerinden 100.000'den fazla başarılı proje finanse edilmiştir, sanat ve kültür ön planda olarak, fakat gıda üreticileri, moda tasarımcıları ve yeni ürün bulucuları da burada yerini bulmuştur. Proje veya ürünlerden bir "kâr" paylaşımı yoktur.

Dili medyaya yansıtma ve toplumsal katkı

- facebook Zonê Ma (tercüme aşamasındadır)
- Twitter
- Google
- Google Zazaca Sözlük (Online sözlüğümüz ile veri bankası oluşturma aşamasında - <https://www.facebook.com/GoogleZazacaSozluk/>)
- Windows Zazaca

- Bunların Aplikasyonlarını Zonê Ma (Zazaca) tercüme etmemiz lazım.

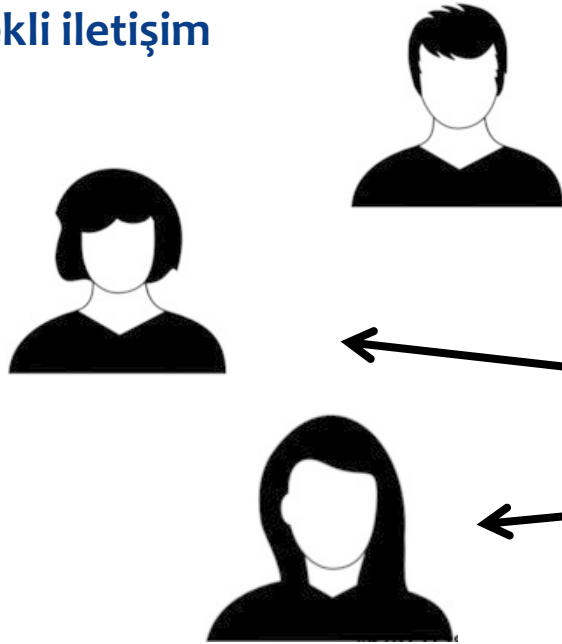
Facebook, twitter, Google'in yöntemi aynıdır: Bunlar kişisel çalışma ile değil, toplumsal katkı ve çalışmalar ile tercüme ediliyor (dilbilgisi olanlarda ek olarak kalite sağlıyor).

Fakat Windows için dilbilgisi olan tercümanlar gereklidir.

- Taleb etme süresi
- Tercüme grubu/ekibi oluşturmak
- Tercüme etme süresi
- Tercümeleri milliyetçi gruplara karşı korumak ve dile sahip çıkmak

Facebook, Twitter, Google Zonê Ma/Kirmancki - YÖNTEM

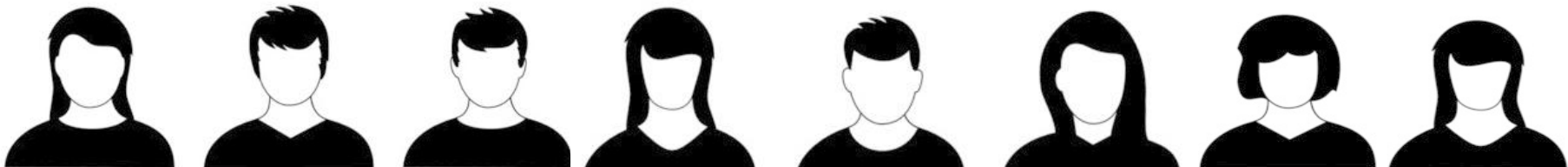
Tercümelerde yardım edenler,
sürekli iletişim

Tercüme eden ve aktaran + Veri bankası

Oylama Grubu, üye sayısı sınırsız

facebook Zonê Ma/Kirmancki

- Facebook Translate Team'in adminlik yaptığı grubumuz:
<https://www.facebook.com/groups/358290717668959/>
 - Tercümeleri aktarma esnasında sürekli dil- ve kimlik tanımı konusunda milliyetçi gruplara karşı dili korumak, savunmak ve sahip çıkmak
- Facebook Zonê Ma Oylama Grubumuz:
<https://www.facebook.com/groups/325446297663878/>
 - Tercümelerde oylama ile etken olmak

...

facebook Zonê Ma/Kirmancki

- Yeni arkadaşlar için:
Önce yukardaki sağ üst taraftaki Menü'den yarım oku tıkla, Ayarları seç, burada dil seçeneğinde (şimdilik) Zaza seç (ileride üç ayrı - Zonê Ma/Kirmancki, Dimili, Zazaki - tercüme App'leri olacaktır, bu Zonê Ma/Kirmancki üzerine alt yapıdır).
- Tercüme sayfasına giriş: <https://www.facebook.com/translations/>
- Inline Translating (ekranda tercüme etme imkanı): Aşağıda en altta, sağ tarafta dünya işaretini tıkla, burada “Çarnayışi Inline” seç.

Windows Zonê Ma/Kirmancki

(uzun vaadeli bir proje)

Örnek: Windows 7, Alman Version'una nasıl çevrilmiş?

(Jürgen Schwertl, Technical Lead Program Manager)

Sayısı yaklaşık 1,8 Milyon'u tutan kelimeler, ingilizceden almancaya tercüme edilmiş.

"Dialogbox'lari, başlıkları ve bildirileri ile yaklaşık 900.000 kelime var. Bunların üzerine tekrar yaklaşık 900.000 kelimelerden oluşan 'yardım' yazıları (text'leri) geliyor.

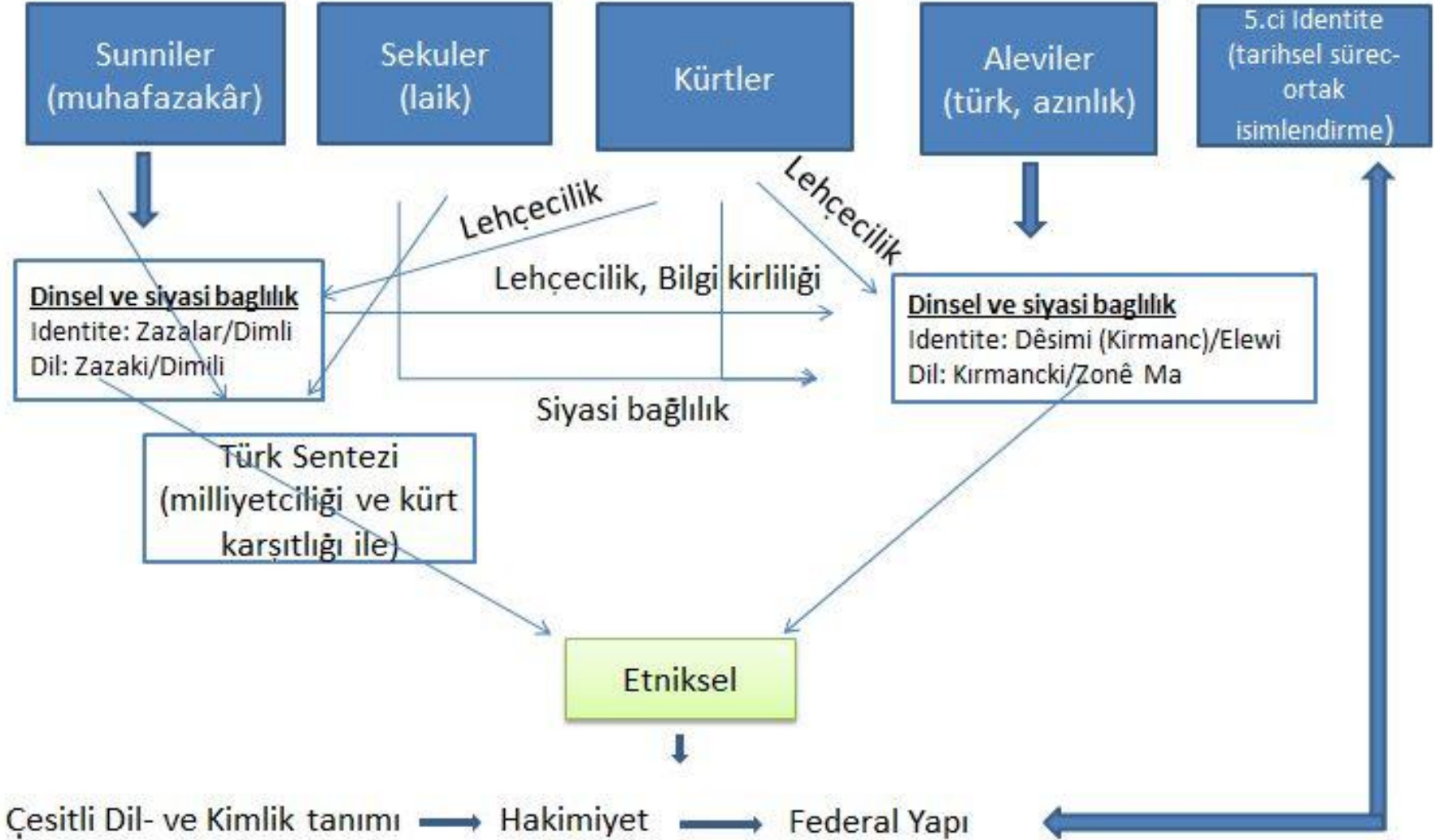
- "Terminolojiyi belirleme, dil uzmanı olan terminologlar, teknik sorumluluğu olan program menejeri, ve pazarlamadan sorumlu olan ürün-menejeri ile beraber iç içe çalışmalarından elde ediliyor. Belirlemede bir kaç düşünceler genel önem taşıyor, mesela tercümelerin başka Microsoft'un ürünleri ve piyasada olan başka software ürünleri ile konsistenz'i (tutarlık, sağlamlılık, nitelik), etabile olmuş alman tanımlamalar ve teknik terimler, kullanıcılardan anlaşılması, vs...
- "Dil uzmanı olan terminoglar". Burası tercüme için bizim tarafımızdan organize edilmesi gereken bir bölümdür.
- "Teknik sorumluluğu olan program menejeri ve pazarlamadan sorumlu olan ürün-menejeri". Bu microsoft'un görevidir. Fakat burada "pazarlama" önemli bir konudur, sonuçta büyük bir firmadır ve kendi çıkarı için, yani satış için yapılan bir faaliyettir. Bu yüzden kullanıcılarında (bizim toplumumuzun) Zazaca Windows'u kullanmaları önemlidir.
- Sadece dil uzmanlardan değil, teknik bakımındanda bir kaç kişi "Gremium'a" girse, teknik açıdandanda dil-tercümesine yararlı olacaktır.

Dil- ve kimlik tanımı konusunda başkalarının yaydığı bilgi kirliliği, lehçecilik, asimilasyoncu dil politikaları

- Wikipedia
- Munzur/Dersim Üniversitesi, Yaşayan Diller Bölümü
- Lehçecilik (zaza/zazaki ve kürtçe üzerinden)
- Dil politikaları ve Dil planlaması

Türkiye'deki İdentiteler

Lehçecilik

(Zonê ma/Kirmancki kimseye lehçe değıldir, kendine özen bir dildir)

- Lehçe iddiacılığı, orta doğuda bilinen eski bir baskı ve inkâr asimilasyon- teorisi ve politikasıdır.
- Lehçe iddiası, ezilen halkları inkâr ve imhaya yarayan yanıltıcı, kurnaz ve sinsi bir asimilasyon politikasıdır.
- Eski İran diktatörü Sah Riza Pehlevi İran'da Fars egemenliğini kurarak, kürtler ve öteki halkların dilini, Farsçanın birer lehçeleri olduğunu ilan ve propaganda ederek, hepsinin kardeş halklar olduğunu, ulusal-demokratik hak ve eşitlik talep etmenin, halkı ve memleketi böldüğünü, bunun bölücülük olduğunu iddia ediyordu.
- Dilin kendine dil olarak konumundaki özenliği red edilir, ve alt konuma koymak için, dil lehçesi olmasada, başka dilin alanına alınıp lehçe olarak aşağılanır.
- Daha zayıf dilleri kendi içinde dönüştürerek eritmesi, kendine eklemesi; dilin içinde eriyip kendi özelliğini kaybetmesi.

- Ortak isimlendirme eksikliği
- Aynı dili konuşma
- Kürt milliyetçilerinin lehçeciliği ve inkarcılığı
- Dilbilim alanında akademisyen eksikliği (diğer ağızlarında)
- Bölgeci-milliyetçi, siyasi görüşleri ile 2 dilbilimci ve bunların "tek" bölgenin (zaza) ve konuşanlarını "üst-kimlik" olarak savunmaları ve kendi çıkarı adına her yerde (Wikipedia, Munzur Üniversitesi, Yaşayan Diller Bölümü...) dil- ve kimlik tanımımız konusunda bilgi kirliliği yaymaları ve lehçeciliği

Bunların hiçbirisi toplumumuzun zaza olduğunu, dilimizin ise zazaki lehçesi olduğunu iddia edecek nedenlerdir.

...

Lehçe Teorileri ve Dili yaşatmak için çözüm

~~Zaza/Zazaki~~

~~Zonê Ma/Kirmancki
(Jacobsen)~~

Kendine Özen

Zonê Ma/Kirmancki

~~Kürt/Kürtçe~~

~~Zonê Ma/Kirmancki
(Bedirxan)~~

Standard Dil

Dilin siyasi ve sosyal durumu

■ Zaza/Zazaki üzerinden lehçecilik

- Dili bölgesel bir kavram içinde eritme hedefi
- Zaza milliyetçilerinin (burada hem isimlendirmenin, hemde ulusal aidatın tarihsel bir sürece dayanmadığı - National-Building Process -, bölgesel dinsel-reflexli bir tanım ile) her alanda kendi çıkarı adına kendilerine design ettikleri tekci „zazalar üst kimliktir, zazaki üst dildir“ Ebubekir Pamukçu fikriyatı); (bak: ortaçağ/ortadoğu)
- Dil- ve kimlik tanımlarını kendi alanlarına alma
- Dilbilimi kendi çıkarı adına alet etme
- Akademisyen eksikliğini kullanma
- Wikipedia‘da dil- ve kimlik tanımı konusunda bilgi kirliliği
- İnkarcılık (Kırmanc ve Elewi kavramlarının red edilmesi, öz identite olarak değil, „tercih“ olarak damgalama)
- Bölgesel identileri birbirine “yamama”, "aşağılama" ve „dilini değerini“ düşürme

■ Kürtçe üzerinden lehçecilik (kürtlük ve kürtçe içinde eritmek)

- Dil- ve kimlik tanımlarını kendi alanlarına alma
- Akademisyen eksikliğini kullanma
- İnkarcılık (kendine özenliğini red etme)
- İdentileri birbirine “yamama”, "aşağılama" ve „dilini değerini düşürme“, kürtçe alfabesi ile dil deformasyonu

■ Türk siyasetinin asimilasyoncu dil politikası ve dil planlaması

- Tehlike altındaki dili resmi olarak kabul etmeme ve destek etmemesi
- Değişik domenlerde/yerlerde dili kullanmama: okulda, idari dairelerde, medyada
- Üniversitelerde kendine özen dil- ve kimlik tanımı ile kullanılmaması (Munzur Üniversitesi)
- Anadilde eğitim eksikliği, tehlike altında dile özen eğitim eksikliği
- Tek dil, tek millet politikası

İsimlendirme ve kriterler

■ Popularite

- Şimdilik sadece popülerliğe dayanılırsa - en popüler kavram 'Alevi' kavramıdır
- Popularite tarihsel sürecin hangi konumunda olduğuna göre değerlendirilmelidir
- Popülerlik tarihsel süreçte baskaları tarafından 'değişik'de tanımlanılabilir

■ Baskalarının tanımı

- Şimdilik tarihsel sürece girmedığımız için, 'tek' veya 'ortak' isimlendirme daha bellirlenmemiştir

■ Kendi tanımımız

■ Tarihsel süreç

- Tarih kurumu
- Eşitlik

■ Tek bölgesel isimlendirme ile ortaya çıkan ciddi sorunlar:

- Dinsel ayrım
- Eşitsizlik
- İnkarcılık (örneğin bölgesel Zaza isimlendirmesinde, Kırmanc ve Elewi tanımı 'çelişkili' olarak değerlendiriliyor ve inkar ediliyor)
- Kavram kargaşalığı,, isimlendirme bölge/tek kesimden kaynaklandığı için tanım 'algılamasında, sorunlar
- Kimlik mücadelesinde 'birlik hissinin' oluşmaması

Uzun vaadeli dil revitalizasyon planımız/programımız/hedeflerimiz

- **1.ci Etap**
Dili medyaya yansıtmak
(facebook, twitter, google, TV.....)
- **2.ci Etap** (1.ci Etap ile aynı zamanda ve sonra)
 - Zazaca Çalışma Grubu
(+ entegre edilmiş Dili Canlandırma Çalışma grubu)
 - Eğitim Malzemeleri
 - Çatı Enstitü
 - Kendine özen dil tanımları ile Enstitüler
- **3.cü Etap**
Eğitim Merkezleri

